կութեամբ։ Ուսուցիչներից բանախօսեցին պ. պ. Շմաւոն Յովսէփեան, Արշալոյս Տէր-Յովհաննեան։

Վերջին բանախօսը ցանկացաւ, որ ինչպէս ներկայումս տպագրութիւնը դուրս գալով հոգևոր ժամագրքերից, սաղմոսներից և այլ գրւածքներից, կանգնել է եւրոպական գրականութեան աստիճանի վրայ կողք կողքի, նոյնպիսի ուժով էլ այսուհետև ևս առաջ ընթանայ, իր պատանեկութիւնից երիտասարդական թարմ հասակին անցնի, որի համար ժողովուրդը պինդ պիտի ընդգրկէ այս և իր ուժերը ներածին չափ ջանք չխնայէ։

Եղան երգ ու ոտանաւորներ։

Իմ-Բէ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՏՕՆԸ

ՄԵԾ ՏՕՆԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՄ

ԳՈՐԻՍ

Մեծ ոգևորութեան տակ Գորիսը տօնեց գրերի և տպագրութեան յոբելեանները։

Մի շաբաթ առաջ, ծխական դպրոցի աւագ-ուսուցիչ պ. Յ. Խանլարեանի հրաւիրանօք, կայացաւ մի ժողով, որտեղ ընտրեց 11 հոգուց բաղկացած յոբելեանական յանձնախումբ. վերջինս մի քանի ժողովներից յետոյ ցրեց տպագրւած յայտարարութիւններ՝ կատարելիք յոբելեանական հանդէսի մասին։ Շաբաթ ժամը 10-ից փակեցին բոլոր հայ խանութները։

Գիւղի և քաղաքի դպրոցների աշակերտներին բաժանեցին այդ տօնի համար յատուկ պատրաստւած դրօշակներ, որոնց վրայ գրւած էին «1500», «400» և հայոց ձայնաւոր տառերը։ Կային նաև մի շարք յայտնի գրական անուններ՝ որոնք տանում էին աշակերտները առաջից։

Աշակերտների հետ եկեղեցի դիմեցին նաև քաղաքիս արհեստաւորները իրենց դրօշակներով։

Կիրակի օրը թէ դպրոցում և թէ եկեղեցում եղան մի շարք ճառախօսութիւններ, որոնք ընդհանրապէս կանգ առան տառերի գիւտի և տպագրութեան շուրջը, ընդգծելով այն մեծ նշանակութիւնը, որը ունեցել են այդ մեծ գործօնները մեր կեանքում։

Պատարագից յետոյ տեղի ունեցաւ դպրոցական հանդէս խուռն բազմութեան ներկայութեամբ։ Հանդէսը անցաւ շատ յաջող։ Ժողովուրդը գոհ սրտով և մեծ տպաւորութեան տակ ցրւեց դպրոցից։ Աշակերտութեանը միրգ և գրքեր բաժանեցին դպրոցի վարչութեան և մասնաւոր անհատների կողմից։

Դպրոցական և գրական ֆոնդերի համար հանգանակութիւններ եղան։ Գրական ֆոնդի կազմակերպողներն էին ուսուցիչներն ու երիտասարդները։

Կէսօրին տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ, որտեղ արտասանեցին մի շարք կենացներ տօների շուրջը։ Խմեցին նաև Հայ Գրական ընկերութեան կենացը, որի շուրջը եղան ճառասացութիւններ։

Մ.

ԴԵՐԲԵՆՏ

Հոկտեմբերի 12-ին երեկոյեան մեր ծխական դպրոցը անսովոր ուրախութեան մէջ էր։ Մանկավարժական կազմի ղեկավարութեամբ աշակերտութիւնը լի ցնծութեամբ հայ գրի և տպագրութեան Մեծ Յոբելեանն էր տօնում։ Դեռ ժամը 4-ից երկսեռ աշակերտութեամբ լցւել էին դպրոցի բակն ու սենեակները. այդ օրը քաղաքի միջնակարգ և տարրական դըպրոցների հայ աշակերտութիւնը ազատ էր պարապմունքից։ Ժամը 7-ից ըսկսեց երեկոյթը։ Դահլիճում և միջանցքում տեղ չկար կանգնելու։ Հանդէսը բացւեց «Մայրենի լեզու» երգով, որից յետոյ մի աշակերտուհի արտասանեց Աբովեանի «Մայրենի լեզու»-ն։ Խումբը ղեկավարում էր ուսուցիչ պ. Յովհաննիսեան։ Բանախօսեց դպրոցի աւագ-ուսուցիչ պ. Թադէոս Գեւորգեան, որը վերջացրեց մօտաւորապէս հետևեալ խօսքերով. «Ցաւի ու արիւնի ծոցում հայը յղացաւ Մեսրոպի գիրն ու աւերիչ սրի ներքոյ հիմնադրեց տիպը. այդ սրբութիւնները մեր նախնիքը աւանդ թողեցին մեզ. արդ՝ մենք էլ խոր գիտակցելով նրանց ոյժը, փարւենք և հաւատանք, որ գրի ու տպի մէջն է այն մեծ կայծերից մէկը, որով պիտի հրդեհւի մեր յոյս արշալոյսը»։ Պարոնն արժանացաւ երկարատև ծափահարութեան։

Այնուհետև աշակերտները խաղացին «Գաղտնիք» երկու գործողութեամբ պիէսը։ Վերջում ցոյց տւեց կենդանի պատկերներ — Մեսրոպը տառերը գտնելիս։ Միջոցներին հոգաբարձութիւնը բոլոր աշակերտներին հիւրասիրեց թէյ ու հացով։ Հանդէսը վերջացաւ գիշերւայ ժամը 11-ին։

ԳՈՐԻ

Համազգային Մեծ Յոբելեանները մեզնում կատարեց շքեղ կերպով. Շաբաթ, ամսիս 12-ին, տեղիս ս. Աստւածածին եկեղեցում եկեղեցական դասի, դպրոցական կազմի և տեղիս պետական դպրոցների հայ աշակերտութեան ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ, իսկ պատարագից յետոյ հոգեհանգիստ գրի և տպագրութեան վաստակաւորների յիշատակին։

Այնուհետև վարժուհին դպրոցում բարձր դասարանների աշակերտութեանը բացատրեց Մեծ Տօների նշանակութիւնը։

Իսկ կիրակի, ամսիս 13-ին, միևնոյն եկեղեցում ժողովրդի երկսեռ հոծ բազմութեան, հոգևորական դասի և տեղիս այլ և այլ դպրոցների հայ աշակերտութեան ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ, որից յետոյ հայր Խաչեան վրացերէն լեզւով բացատրեց ժողովրդին Մեծ Տօների նշանակութիւնը։ Ինձ համար շատ ծանր էր համոզւել, որ մեզնում դեռ կան տեղեր, ուր հայ հոգևորականը հայ եկեղեցու բեմից խօսում է իր ժողովրդի հետ ոչ մայրենի լեզւով... և այդ այն ժամանակ, երբ ազգը տօնում է իր գրերի գիւտի 1500-ամեակը... Քարոզից յետոյ տեղի ունեցաւ հայրապետական մաղթանք, որից յետոյ քահանայական դասը թափօրով և շարական երգելով դիմեց դպրոցի դահլիճը, որտեղ կատարեց նշանակւած հանդէսը։

Հանդէսը բացւեց «Հայր մեր»-ով, որից յետոյ բանախօսեց օր. Ամիրջանեան, բացատրելով հանդիսականներին ս. Մեսրոպի մեծ ծառայութիւնը։ Դպրոցի աշակերտուհիները արտասանեցին ոտանաւորներ. մէջ ընդ մէջ երգում էին ժողովրդական երգեր։ Վերջում տեղի ունեցան հայկական պարեր, նոյն օրիորդի ղեկավարութեամբ։

Լեոն Դաստակեանց

ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ

Շաբաթ օրը դպրոցում զբաղմունքներ չկային և ամբողջ աշակերտութիւնը ներկայ էր այդ օրը եկեղեցում մատուցւող պատարագին։ Կիրակի օրը պատարագից յետոյ եղաւ դպրոցական ցերեկոյթ-հանդէս։

Հանդէսը բաց արեց փոխանորդ Սիոն վարդապետը մի ճառով, որը լաւ տպաւորութիւն թողեց ժողովրդի վրայ իր հակիրճ և ամփոփ պարունա-

ՍԱՉԽԵՐԻ

Կիրակի, ամսիս 13-ին այստեղ համեստ կերպով տօնւեց Համազգային Մեծ Տօնը։ Եկեղեցում պատարագից յետոյ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարեց հայ տառերի հոգեհայր Մեսրոպի և նրա աշխատակիցների յիշատակին։ Պատարագին երգում էր հայ դպրոցի աշակերտական խումբը՝ ղեկավարութեամբ ուսուցչուհի օր. Մ. Բայղըրեանի։ Ներկայ էր հոգաբարձական կազմը։

Նոյն երեկոյեան, դպրոցի շէնքում այդ առթիւ տեղի ունեցաւ հանդէս երեկոյթ։ Հանդէսը բացւեց «Մեր հայրենիք» երգով. երգից յետոյ՝ հոգաբարձութեան նախագահը վրացերէն լեզւով բանախօսեց հայ տառերի գիւտի և տպագրութեան 400 ամեակի մասին. գըւատեց նրանց մեծ նշանակութիւնը հայութեան համար։

Վերջում բանախօսը հանդիսականներին դարձաւ հետևեալ դիմումով. «Մեծ Տիգրանների շնորհիւ չէ, որ այսօր մենք իբրև ազգ ճանաչւած ենք լուսաւոր մարդկութեան կողմից։ Դրա համար մենք պարտական ենք Մեսրոպի գիւտին, մեր կուլտուրային, մեր գրականութեանը, որ այդ գիւտի արգիւնքն է, նրա արգասիքը։ Ձեր երեխաների կրթութեան համար մի խնայէք միջոցներ, զինեցէք նրանց այդ հզօր զէնքով. մի թողնէք, որ մոռանան իրենց մայրենի լեզուն. մի հանգցնէք այն կանթեղը, որ սրանից հազար հինգ հարիւր տարի առաջ վառւեց Ս. Մեսրոպի ձեռքով»։

Բանախօսութիւնից յետոյ երգւեցին ժողովրդական երգեր. մէջընդմէջ աշակերտ աշակերտուհիները արտասանում էին հայերէն ոտանաւորներ։ Այդ բոլորը հանդիսականները վարձատրում էին բուռն ծափահարութեամբ։

Հանդէսը, որ զրկւել էր մեծ հասարակութիւն, մանաւանդ իգական սեռից (կային նոյնպէս մի քանի վրացուհիներ), սպասածից յաջող անցաւ։ Բոլորը գոհ մնացին և հեռացան ոգևորւած տրամադրութեան տակ։

Ցանկացողներ եղան, որ այսպիսի հանդէսներ յաճախ կրկնւեն և ծանօթացնեն իրենց՝ հայոց անցեալի, նրա պատմութեան և գրականութեան հետ։ Սաչխերիի վիրախօս հայ կեանքի դժգոյն ֆոնի վրայ՝ գեղեցիկ և համակրելի ցանկութիւն է այս։

Դպրոցը լուսաւորւած էր գոյնզգոյն լապտերներով։

Մամկունի

ՂԶԼԱՐ

Ղզլարումն էլ տօնեցինք 1500 և 400-ամեակների յոբելեանը։ Հայոց ծխական դպրոցի աշակերտութիւնը ազատ էր յիշեալ տօների առթիւ ամսիս 12, 13 և 14-ին։

Շաբաթ, ամսիս 12-ին, ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում կատարւեց հոգեհանգիստ, որին ներկայ էր ծխական դըպրոցի աշակերտութիւնը իր դասատուներով։

Այդ օրը ուղարկւեց Էջմիածին շնորհաւորական հեռագիր դպրոցի կողմից։ Հետևեալ օրը նոյն եկեղեցում եղաւ մաղթանք։ Ներկայ էին քաղաքիս դպրոցական հաստատութիւնների հայ սան-սանուհիները իրենց ուսուցիչ ուսուցչուհիներով և ծխական դպրոցի հոգաբարձութիւնը. բայց հասարակու-

թիւն բէչ կար եկեղեցում։ Տօնի առթիւ խօսեց Վաչ. քահ. Թասարբէկեան։

Եկեղեցուց աշակերտութիւնը և հասարակութիւնը գնաց ծխական դպրոցի թատրոնական դահլիճը, որտեղ տեղի ունեցաւ յոբելեանական հանդէս։

Խօսեցին ուսուցիչներ Արովեան և Քրիշչեան։ Աշակերտ-աշակերտուհիներն արտասանեցին պատշաճ ոտանաւորներ։ Մէջ ընդ մէջ երգում էր քառաձայն խումբը ղեկավարութեամբ ուս. Քրիշչեանի։

Յետոյ աշակերտ-աշակերտուհիները խաղացին մի գործողութեամբ «Դասարանում» մանկական պիէսը։ Վերջն եղաւ հայկական պարեր։

Իսկ երեկոյեան կար նոյն դահլիճում հասարակական հանդէս։ Ուսուցիչները ներկայացրին մի քանի պատկերներ տառերի գիւտի առթիւ։ Այդտեղ ներկայ գտնուողներից ստորագրուեցին յօգուտ դպրոցական ֆոնդի մօտ 150 ր.։ Դահլիճը զարդարուած էր Ս. Մեսրոպի և այլ պատշաճ պատկերներով, դրօշակներով, ծաղիկներով և այլն։

Երկու հանդէսներն էլ լաւ տպաւորութիւն թողեցին ժողովրդի վրայ։

Ս. Կար.

ԳՐԱԿԱՆ ՖՈՆԴ

Խմբագրութիւնս գրական ֆոնդի օգտին ստացաւ Ռոստովից (Դոնի վրայ) պ. Լ. Վարդանեանից 5 ր., որով նախկին ստացածների հետ միասին ունինք 193 ր. 50 կ.